

IJmond

Een moderne versie van Jac P. Thijsse's Verkade-album 'De bloemen en haar vrienden' uit 1934, vlot geschreven, vol fascinerende voorbeelden. Zo omschrijft radioprogramma Vroege Vogels het boek 'Niet zonder elkaar' over hoe bloemen en insecten in de natuur aan elkaar gekoppeld zijn. Het boek van de Castricumse uitgever Rolf Roos dingt mee naar de Jan Wolkers Prijs voor het beste natuurboek.

Hoe bloemetjes de bijtjes verlokken

Koen van Eijk
k.van.eijk@hollandmediacombinatie.nl

Castricum * Vrolijk gekleurde bloemetjes waar zoemende bijtjes tevreden op af komen? Dat is de buitenkant. Niks vrolijkheid! Bloembestuiving is een keiharde microwereld voor verlokkingen, bedrog en seksuele chantage. Lees maar in het boek 'Niet zonder elkaar' van Louis Schoonhoven, oud-hoogleraar entomologie uit Wageningen.

Het boek is een uitgave van Natuurmedia, de uitgeverij van Rolf Roos uit Castricum. Deze veldbioloog neemt dikwijls zelf de pen ter hand, maar bij dit boek heeft hij vooral een rol achter de schermen gespeeld. Louis Schoonhoven is de hoofdauteur. Naast hem leverden nog eens twaalf auteurs bijdragen de beschrijvingen van de strategieën die planten hebben om insecten te lokken die voor hun bevruchting moeten zorgen.

Roos (6) geeft al jaren natuurboeken uit, zoals de in Noord-Holland bekende serie Duinen en mensen over archeologie, natuur en geschiedenis van het duinlandschap. In het verleden werkte hij voor

organisaties als Stichting Natuur en Milieu en Landschap Noord-Holland. Hij maakt niet alleen boeken, maar ook korte films. „Boeken vormen de hoofdmoot. In Nederland zijn weinig budgetten beschikbaar voor films. De boekenmarkt is stabiel. Ik bedien een relatief kleine markt, die van natuur liefhebbers. Toch is die markt ook weer niet zo klein. De eerste druk van 'Niet zonder elkaar' is al uitverkocht. Een tweede komt er aan.”

Verrassend

Roos geeft alleen boeken uit 'waar hij zelf nog wat van kan leren'. „Dit boek is echt verrassend. Het is geschreven voor een breed publiek. Toegankelijk, maar niet oppervlakkig. Voor mij als bioloog zijn het ook wonderlijke verhalen en voorbeelden die aan bod komen.”

Neem de tactiek van de aronskelk, een bloem die je in het vroege voorjaar in de duinen kunt aantreffen. „De aronskelk ruikt naar koiepenis”, staat in het boek. Roos: „Zijn pisgeur wordt versterkt doordat hij in staat is zichzelf te verwarmen. Dat maakt dat de vliezige lucht extra sterk ruikt. Dat trekt vliegjes die denken dat er wat lekkers te halen is. Ze kruipen in

Honingbij aan het werk op een teunisbloem. Illustraties uit boek 'Niet zonder elkaar'.

de kolf van de aronskelk naar omhoog. Maar door schuinstaande haartjes kunnen ze er niet meer uit. In hun gevangenis komt stuifmeel vrij, die valt over de vliegjes heen. De aronskelk houdt ze een nacht gevangen. De volgende dag opent hij zich en zijn de vliegjes bevrijd. Die gaan de wijde wereld

in en verspreiden het stuifmeel van de aronskelk. De plant is een slimmerik. Fascinerend!” Terwijl sommige planten dankbaar gebruik maken van de diensten van vele insecten, zijn er ook die slechts bezocht worden door één soort. Roos: „Je hebt specialisten en generalisten. Dat is in de hele

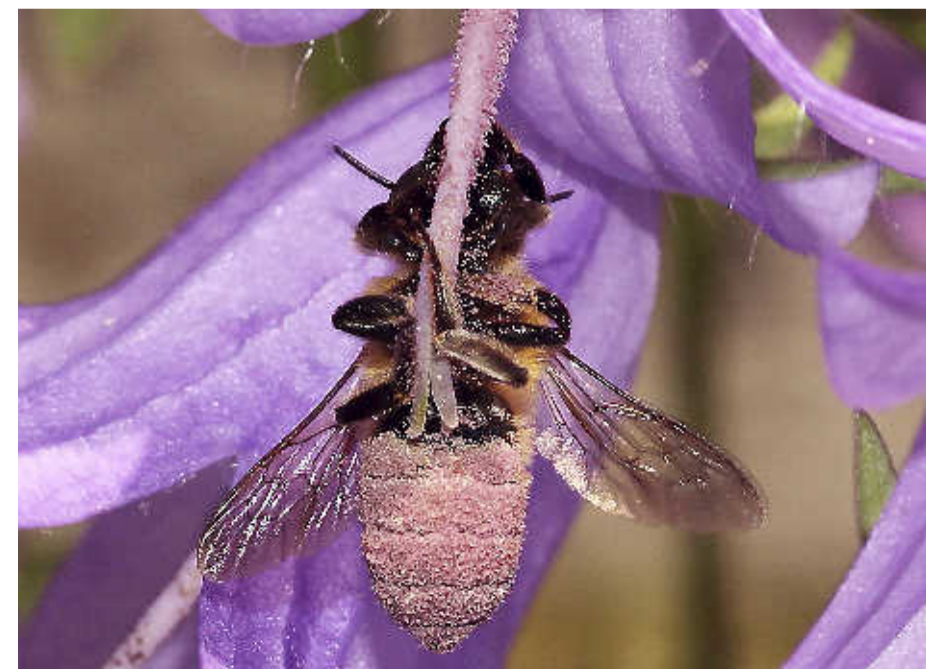
natuur zo. Elke soort speelt zijn eigen rol, ze zijn allemaal nodig voor het evenwicht. Het fascinerende is te zien hoe de evolutie in het spel tussen plant en insect zich heeft ontwikkeld. Sommige insecten worden gelokt met voedsel – die eten het stuifmeel. Andere worden genept – zoals de vliegjes

in de aronskelk. Maar er zijn ook planten die de indruk geven dat er iets te paren valt. Ze worden gelokt met nepseks. Alles is geoorloofd in de natuur.” Als het over bloembestuiving gaat, gaat het meestal over honingbijen. Roos: „Dat is een deel van het verhaal. Naast honingbijen zijn er

honderden soorten wilde bijen, hommels, kevers, zweefvliegen en vlinders bij de voortplanting van planten betrokken. Alleen al in Nederland gaat het om vele duizenden soorten.” En tegelijk ook om duizenden soorten bloemen en planten. „De kleur die wij in de natuur zien,

komt van bloemen. In de loop van de evolutie zijn die steeds mooier, kleuriger, groter en kleuriger geworden. Miljoenen jaren geleden was de aarde groen en bruin. Er groeiden varens en mossen. Door de bestuiving is de aarde steeds kleuriger geworden. De natuur blijft een wonderlijk fenomeen.”

FOTO DIRK MOTSHAGEN

Grote bladsnijder aan de stijl van een akkerklokje.

FOTO PIETER VAN BREUGEL

Bessenbandzweefvlieg likkend aan slangenkruid.

FOTO DIRK MOTSHAGEN

Bloeddrupje (sint-jansvlinder) op kruisbladgentiaan.

FOTO DIRK MOTSHAGEN

Rolf Roos bij de introductie van het boek Niet zonder elkaar.

FOTO LIESBETH SLUITER

IJmond

'Niet zonder elkaar' kandidaat Jan Wolkers Prijs

Karina Wolkers maakt winnaar bekend

De winnaar van de Jan Wolkers Prijs wordt komende zondag 18 oktober bekend gemaakt in het radioprogramma Vroege Vogels (van 8 tot 10 uur 's ochtends). Karina Wolkers, weduwe van Jan Wolkers, reikt de prijs uit. De jury moest kiezen uit bijna honderd natuurboeken. 'Niet zonder elkaar' behoort tot de vijf genomineerden. De andere vier zijn: 'Basisgids grassen' van Arie van den Bremer, 'De Italiaanse chauffeur' van Hans Dorrestijn, 'Larven van libellen' van Christophe Brochard en Ewoud van der Ploeg en 'Wildernis, woongebied en wingewest' van Louwrens Haquebord.

De uitreiking vindt plaats in de Artis Bibliotheek van de Universiteit van Amsterdam. De prijs bestaat uit 5000 euro plus een tekening van Siegfried Woldhek. De jury bestaat uit Karina Wolkers, Johan van de Gronden (Wereld Natuur Fonds), Jean-Pierre Geelen (de Volkskrant) en Joost Huijsing (Vroege Vogels).